

Op zoek naar de Knautiabij

Vrouwkje lichte en donkere kleurvorm
Knautiabij

Mannetje Knautiabij

Vrouwkje Knautiawespbij

Herkenning en verspreiding

De Knautiabij (*Andrena hattorfiana*) is een grote solitaire bij (16-18 mm) die enkel op Beemdkroon vliegt en door dit gespecialiseerde bloembezoek zeldzaam geworden is in Vlaanderen.

Vrouwjes Knautiabij zijn gemakkelijk te herkennen aan hun zwarte grondkleur, die door de spaarzame beharing goed zichtbaar is. Ze hebben rossig behaarde achterbenen en een roodbruin behaarde achterlijfspunt. Exemplaren met een lichte kleurvorm hebben rode vlekken op het achterlijf, de donkere niet. Ook het roze beemdkroonstuifmeel aan de achterpoten valt sterk op.

Mannetjes hebben een relatief slank lichaam met dichtere lichtbruine beharing op het borststuk. De beharing op het achterlijf is kort zodat ook bij mannetjes de oranjebruin behaarde achterlijfspunt opvalt. Verder hebben ze een geelwit kopschild. Mannetjes patrouilleren vaak langsheen bloemhoofdjes op zoek naar de vrouwjes.

Habitat en levenswijze

De Knautiabij vliegt voornamelijk in juni en juli tijdens de bloeitijd van Beemdkroon en is dan gemakkelijk te vinden op de bloemen. Ze maakt onopvallende nestjes in de grond, tussen de vegetatie. Beemdkroon komt voor in bloemrijke graslanden, voornamelijk glanshaverhooilanden, en zomen van het marjoleinverbond. In Vlaanderen wordt de plant meestal waargenomen in bermen. Gezien Knautiabijen een grote behoefte hebben aan stuifmeel, kunnen enkel grotere populaties Beemdkroon gezonde bijenpopulaties herbergen.

De Knautiawespbij (*Nomada armata*) treedt op als broedparasiet.

Recent werd de Knautiabij in Vlaanderen enkel waargenomen langsheen de Grensmaas, in Gingelom en rond Hoegaarden. Vroeger kwam ze ook nog voor in de buurt van Diest, Tienen, Landen en de Dijlevallei. Haar broedparasiet, de Knautiawespbij, werd de laatste decennia zelfs niet meer in Vlaanderen teruggevonden.

Help ons om de verspreiding van Knautiabij in Vlaanderen beter in kaart te brengen, zodat de huidige status beter gekend is en beschermingsmaatregelen genomen kunnen worden!

De Knautiabij vertoeft graag in wegbermen met Beemdkroon

Detail bloemhoofdje Beemdkroon

Project Knautiabijen in Vlaams-Brabant

Met de steun van de provincie Vlaams-Brabant engageren Natuurpunt Studie en Aculea (de wilde bijen- en wespenwerkgroep) zich om de huidige verspreiding van de Knautiabij in de provincie Vlaams-Brabant in kaart te brengen. In 2012 en 2013 zullen zoveel mogelijk locaties met grote populaties Beemdkroon onderzocht worden op de aanwezigheid van de Knautiabij. Ook locaties waar de soort vroeger voorkwam zullen opnieuw worden onderzocht.

Om de bredere verspreiding in Vlaanderen te kennen zijn waarnemingen uit de andere provincies ook meer dan welkom!

Ook jij kan je steentje bijdragen aan dit project!

Hoe ga je hiervoor te werk?

- Ga op zoek naar bermen of locaties met Beemdkroon en loop langzaam alle bloeiende planten af.
- Tel het aantal bloeiende bloemplanten Beemdkroon.
- Tel het aantal vrouwtjes en mannetjes Knautiabij.
- Indien je niet meteen Knautiabijen waarneemt wacht je best toch nog een 15-tal minuten bij enkele bloeiende Beemdkroonplanten.
- Let ook op eventuele Knautiawespbijen.
- Geef het aantal bloeiende planten Beemdkroon en het aantal bloembezoekende Knautiabijen in op www.waarnemingen.be. Maak ook zoveel mogelijk foto's, zowel van de Beemdkroon, Knautiabij als de omgeving.
- Indien je geen Knautiabijen waargenomen hebt, maar er wel naar gezocht hebt, noteer je dit in het commentaarvak bij je Beemdkroonwaarnemingen. Het is immers even belangrijk te weten waar de Knautiabij niet zit als waar ze wél nog voorkomt.

Voor meer info: jens.dhaeseleer@natuurpunt.be

Foto's: Nicolas J. Vereecken, Pieter Vanormelingen, Hans De Blauwe en Paul Pijpers